

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
t.a.v. de minister, mw. F. Agema
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Postbus 20051
3502 LB Utrecht

telefoon
+31 (0)30 200 45 10

e-mail
info@capaciteitsorgaan.nl

website
www.capaciteitsorgaan.nl

Utrecht, 12 december 2024
Kenmerk: CJ/MvdB 24-05

Geachte Minister van VWS,

Bij dezen bieden wij u het Capaciteitsplan FZO-AVP beroepen aan. In dit rapport ramen wij de toekomstig benodigde capaciteit van de zogenaamde FZO-beroepen en de ambulanceverpleegkundigen (FZO-AVP-beroepen). De ramingen zijn uitgevoerd op zowel landelijk als op regionaal niveau. Op basis van de ramingen zijn adviezen geformuleerd over de benodigde instroom in de betreffende opleidingen. Dit rapport bieden wij elke twee jaar aan u aan. De zorginstellingen en de FZO-AVP-regio's ontvangen op hun verzoek elk jaar ook een rapportage voor hun instelling c.q. regio.

De verwachting blijft dat er in de toekomst voor deze groep gespecialiseerde verpleegkundigen en medisch ondersteunende beroepen veel zorgprofessionals nodig zullen zijn en dat de opleidingsopgave groot blijft. De nieuwe instroomadviezen voor de FZO-AVP-beroepen tellen op tot in totaal 4.311 opleidingsplekken. Dit is veel lager dan de 4.954 plekken die in 2022 werden geadviseerd. In deze aanbiedingsbrief lichten wij de belangrijkste ontwikkelingen toe waarop het instroomadvies is gebaseerd.

Bestaande tekorten nog niet ingelopen

Het bestaande arbeidsmarkttekort voor de FZO-AVP beroepen blijft fors. Dat komt tot uitdrukking in een relatief hoge vacaturegraad. De vacaturegraad is wel gedaald ten opzichte van 2022 en zit nu weer op het niveau van begin 2020, vóór de start van de COVID-19-pandemie. De inzet van personeel niet in loondienst (PNIL) blijft stijgen; al verschilt deze per beroep. Dit beeld van een arbeidsmarkttekort, dat overeenkomt met cijfers over de wachttijden vanuit de NZa, zorgt in de praktijk voor een hogere werkdruk en langere wachttijden.

Het aantal werkzame FTE is zeer licht gestegen en ook de gerealiseerde instroom in de opleidingen is sinds 2020 met 6% gestegen

bezoekadres
Domus Medica
Mercatorlaan 1200
3528 BL Utrecht

KvK Utrecht 30156360

Verdere bevolkingsgroei en vergrijzing

Volgens de bevolkingsprognose van het CBS groeit de Nederlandse bevolking verder door. De groei doet zich vooral voor in de groep van 65-plus, die relatief veel zorg vraagt. Verwacht wordt dat daardoor de demografische groei in de ramingsperiode van zeven jaar op 0,7% per jaar uitkomt.

Overige groeiverwachtingen vlakken af

De groeiverwachtingen voor de komende 7 jaar zijn lager dan voorgaande jaren en vlakken sinds 2022 duidelijk af. De afvlakking houdt verband met het streven om het aantal werkenden in de zorg beperkt te houden én om de toename van de zorgkosten sterk af te remmen zoals dat ook in het IZA staat. Zorginstellingen houden rekening met een afnemende zorgvraag. Op het meer zorginhoudelijke vlak signaleren de geraadpleegde experts echter nog steeds een toename van de zorgvraag als gevolg van technologische en vakinhoudelijke ontwikkelingen. Zorgprofessionals zien en behandelen door betere diagnostiek en meer behandelmogelijkheden ook meer patiënten met complexere, al dan niet chronische ziektebeelden. Ook de samenleving stelt steeds hogere eisen aan de kwaliteit van zorg. Verwacht wordt dat de groei, inclusief de demografische groei, volgens experts de komende zeven jaar uitkomt op 1,7% per jaar.

De raming van 2022 stond nog nadrukkelijk in de schaduw van COVID-19. Dat is voor deze raming anders. De pandemische paraatheid heeft een andere prioriteit gekregen. Het aantal nu werkzame fte IC-verpleegkundigen is niet voldoende voor de 1.150 IC-bedden die volgens het veld nodig zijn voor pandemische paraatheid.

Aantal mogelijke opleidingsplekken en kandidaten niet meegewogen in deze instroomadviezen

De gerealiseerde totale instroom in de opleidingen was de afgelopen jaren lager dan het totaal van de instroomadviezen voor de FZO-AVP beroepen. Zorginstellingen geven aan dat er onvoldoende geschikte of geïnteresseerde kandidaten zijn en dat begeleiding van (meer) studenten door de grote werkdruk steeds lastiger wordt. Dat geldt overigens niet voor alle zorgopleidingen in dezelfde mate en ook varieert de gerealiseerde instroom per regio en zorginstelling. Taakherschikking door de inzet van andersoortige professionals, zoals de medisch hulpverlener of medewerker operatieve zorg, is eveneens eindig. Mogelijk dat vanaf 2026 de beschikbaarheid van geschikte instromers, nodig voor een groot deel van de FZO-AVP-opleidingen, verder afneemt als de instroom in de initiële opleiding tot verpleegkundige daalt. Eveneens kan het voornemen om per 2027 het Stagefonds af te schaffen tot gevolg hebben dat het moeilijker wordt om studenten kennis te laten maken en te interesseren voor beroepen in de zorg. Daardoor kan het aantal geschikte instromers nog verder afnemen.

Het is daarmee onwaarschijnlijk dat de komende jaren voor alle FZO-AVP beroepen voldoende zorgprofessionals kunnen worden opgeleid om aan de behoefte aan zorgprofessionals over 7 jaar te kunnen voldoen. Tegelijkertijd hechten zorgprofessionals en zorginstellingen eraan dat juist in deze beroepen tekorten zoveel mogelijk worden voorkomen. Dat betekent dat zorgprofessionals en zorginstellingen op basis van de raming zich willen blijven inspannen om

voldoende professionals op te leiden in overeenstemming met de afgegeven instroomadviezen.

Andere oplossingsrichtingen

Het enkel en alleen opleiden van meer mensen is niet de enige manier om de zorgvraag te lijf te gaan. De vraag naar zorg kan worden geremd door scherpere keuzes te maken in de zorg of door in te zetten op passende zorg en preventie. In het IZA zijn daar afspraken over gemaakt. Andere oplossingsrichtingen die de geraadpleegde experts noemen, zijn bijvoorbeeld productiviteitsverhoging door vermindering van niet-nuttige administratieve lasten, inzet van 'artificial intelligence', adequatere elektronische patiëntendossiers, digitale zorglevering, goed werkgeverschap en anders werken door flexibele en slimme roostering. Ook blijven al bestaande initiatieven relevant, gericht op scherper kiezen welke zorg wel of niet geleverd wordt zoals ook in het IZA is afgesproken.

Ook ander flankerend beleid kan helpen om vraag en aanbod dichter bij elkaar te brengen en uitstroom te voorkomen. Zo helpt regionaal werkgeverschap om wensen van (kersverse) professionals over hun inzet beter te laten aansluiten bij hun levensfase of gezinssituatie. Het stimuleren van regionaal werkgeverschap sluit aan bij de regionale samenwerkingen in de negen FZO-regio's en de regionale instroomadviezen die elke regio ontvangt van het Capaciteitsorgaan.

Flexibel opleiden

Vanaf 2025 wordt de bekostiging via het flexibel opleidingssysteem CZO Flex Level verder uitgebreid. Hierdoor veranderen niet alleen opleidingen, maar mogelijk ook functiehuizen, disciplinemixen en beloningssystematieken. De komende jaren zal hierover geleidelijk meer duidelijk worden als het flexibel opleiden breder wordt ingevoerd. De komende jaren zullen de ramingen als gevolg van het flexibel opleiden mogelijk ingrijpend veranderen. Het Capaciteitsorgaan zal zich de komende jaren verder voorbereiden op implementatie van het flexibel opleiden en de effecten daarvan op de raming. Daartoe is voor dit Capaciteitsplan een eerste blik geworpen op twaalf zogeheten 'contextberoepen' die vanaf 2025 bekostigd zullen worden. De twaalf contextberoepen zijn (nog) geen formeel onderdeel van de FZO-AVP raming en dan ook geen onderdeel van het aantal geadviseerde instroomplekken.

Namens het Algemeen Bestuur,
Hoogachtend,

Drs. J. den Boon
Voorzitter